

Stödföreningen för Solvikskolan  
Organisationsnummer: 815600-5145  
[huvudman@solvikskolan.se](mailto:huvudman@solvikskolan.se)

## Beslut för förskoleklass och grundskola

efter tematisk tillsyn av mottagande av elever i fristående  
förskoleklass och grundskola vid Solvikskolan F-9, med  
huvudman Stödföreningen för Solvikskolan, belägen i  
Södertälje kommun

# Skolinspektionens beslut

## Föreläggande

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i arbetet med mottagande av elever vid Solvikskolan F-9, med huvudman Stödföreningen för Solvikskolan, belägen i Södertälje kommun. Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Stödföreningen för Solvikskolan att senast den **7 januari 2022** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart.

Nedan anges de åtgärder som huvudmannen måste vidta för att avhjälpa de påtalade bristerna samt den lagstiftning med tillhörande föreskrifter som huvudmannens åligganden följer av. Enligt 2 kap. 8 § skollagen ansvarar huvudmannen för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar. Vidare ska huvudmannen enligt 4 kap. 7 § skollagen, om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, se till att nödvändiga åtgärder vidtas. Dessa bestämmelser ligger till grund för samtliga åtgärder i beslutet om föreläggande.

Skälen för Skolinspektionens ställningstagande i fråga om att verksamheten inte uppfyller krav som följer av föreskrifter som gäller för verksamheten (påtalad brist) samt i fråga om de skyldigheter som huvudmannen måste fullgöra (åtgärder) redovisas nedan under rubriken Motivering till föreläggande.

### De omständigheter som råder med anledning av Covid-19

Skolinspektionen är medveten om att många skolor i dagsläget är påverkade med anledning av Covid-19. Följden kan vara stor frånvaro av personal eller att resurser måste tas i anspråk för nya förhållanden. Vi följer kontinuerligt situationen och hur den påverkar skolsystemet i olika delar av landet. Skolinspektionen har satt uppföljningstiden med hänsyn till rådande situation.

### Mottagande av elever i fristående förskoleklass och/eller grundskola

Skolinspektionen konstaterar att Stödföreningen för Solvikskolan, i egenskap av huvudman för Solvikskolan F-9, inte uppfyller författningskraven avseende arbetet med mottagande av elever vid den aktuella skolenheten.

### Åtgärder

- Se till att skolan är öppen för alla elever som ska erbjudas utbildning i förskoleklass och grundskola genom att skolan/personalen upphör att framföra till vårdnadshavare att skolan har begränsade möjligheter, till följd av sin pedagogik och skolmiljö, att möta elever med vissa stödbehov (9 kap. 17 § och 10 kap. 35 § skollagen).
- Se till att besluta om vilka urvalsgrunder som ska tillämpas på skolan och i vilken ordningsföljd de ska användas för det fall fler elever söker plats än vad skolan kan ta emot i förskoleklass respektive grundskola. Urvalet ska göras på sådana grunder som Skolinspektionen godkänner (9 kap. 17-18 §§ och 10 kap. 35-36 §§ skollagen).

- Se till att information om vilka urvalsgrunder som tillämpas för förskoleklass och grundskola ges till varje vårdnadshavare som ansöker om plats till sina barn på skolenheten. (9 kap. 17-18 §§ och 10 kap. 35-36 §§ skollagen).

## Bakgrund

Skolinspektionen genomför under våren och hösten 2021 en tematisk tillsyn avseende mottagandet av elever i fristående förskoleklass och grundskola. I den tematiska tillsynen har Solvikskolan F-9 ingått. Skolinspektionens utredning har genomförts genom översyn av information på skolans hemsida, genom att skriftligt underlag har begärts in och granskats samt genom intervjuer med skolans rektor och person med särskilt ansvar för mottagande. Intervjuerna har genomförts på distans den 10 juni 2021.

De övergripande frågeställningarna för den tematiska tillsynen är:

1. Är förskoleklassen och grundskolan öppen för alla elever?
2. Sker urval till förskoleklassen och grundskolan på ett korrekt sätt?

## Motivering till Föreläggande

### Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att arbetet med mottagande och urval till Solvikskolan F-9 inte lever upp till författningarnas krav på öppenhet.

#### *Mottagande*

Skolinspektionen bedömer att Solvikskolans process för mottagande innebär att skolan inte är öppen för alla elever som ska erbjudas utbildning i förskoleklass och grundskola. Skolan beskriver i sin dialog med vårdnadshavare och elever på ett tydligt vis att skolan har begränsade möjligheter, till följd av sin pedagogik och skolmiljö, att möta elever med vissa stödbehov och diagnoser. Det är sannolikt att vissa föräldrar, på grund av denna information, avstår från att söka plats för sina barn till skolan eftersom de uppfattat att skolan inte kan tillgodose deras barns stödbehov. Även om skolan inte formellt nekat någon elev en plats bedömer Skolinspektionen att skolans agerande utgör ett informellt hinder, som i praktiken innebär att öppenhetskravet sätts ur spel.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att Solvikskolans arbete med mottagande av elever inte präglas av den öppenhet som författningarna föreskriver. Skolinspektionen bedömer att bristen är av allvarlig karaktär eftersom processen för mottagande vid Solvikskolan innebär att bland annat elever i behov av stöd och deras vårdnadshavare inte behandlas likvärdigt med andra elever och vårdnadshavare vad gäller möjligheten att välja skola.

#### *Urval*

Skolinspektionen bedömer att det finns brister kopplade till Solvikskolans process för urval. I en situation där en skolenhet har fler sökande än tillgängligt antal platser i förskoleklass respektive grundskola, blir principerna för urval avgörande för om skolan ska anses vara öppen för alla. Detta innebär att skolan och huvudmannen måste vara tydliga med vilka urvalsgrunder som används och i vilken ordning de tillämpas, så att presumtiva elever och föräldrar på lika villkor kan få kännedom om förutsättningarna för att få en plats i förskoleklass respektive grundskola. Mottagande till fristående förskoleklass och grundskola ska ske utifrån principer som är lika för alla elever som har rätt till utbildningen och de urvalsgrunder som tillämpas behöver därför vara objektiva till sin karaktär.

Skolinspektionens utredning visar att det saknas så väl angivna urvalsgrunder som en rangordning av i vilken ordning urvalsgrunderna ska användas, vilket utgör en brist. Skolinspektionens utredning visar också att elever som tagits emot i förskoleklass i praktiken ges förtur till årskurs 1, även om det inte sker något formellt förnyat mottagande eller urval i samband med detta. Förskoleklass och grundskola är dock två separata skolformer och det ska således göras ett nytt mottagande och eventuellt urval i samband med att elever går från förskoleklass till grundskola. Förskoleklassförtur är en objektiv och saklig urvalsgrund som Skolinspektionen godkänner. Att eleverna från förskoleklassen i första hand ges plats i grundskolan är därmed i och för sig förenligt med författningarnas krav. Arbetet med urvalsprocessen måste dock därutöver även präglas av transparens och förutsägbarhet. Att förskoleklassförtur tillämpas i praktiken i samband med övergången från förskoleklass till grundskola utan att detta angetts för presumtiva sökande utgör således en brist.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att Solvikskolans arbete med urval inte präglas av den öppenhet som författningarna föreskriver. Bristerna innebär att skolans process för urval inte är transparent och förutsägbar, vilket får till följd att föräldrar och elever som söker sig till skolan inte vet förutsättningarna för att få en plats på skolan, om det finns fler sökande än tillgängligt antal platser i förskoleklass respektive grundskola.

### **Rättslig reglering**

Varje fristående förskoleklass ska vara öppen för alla elever som ska erbjudas utbildning i förskoleklassen. Utbildningen får dock begränsas till att avse elever som är i behov av särskilt stöd för sin utveckling. Huvudmannen behöver inte ta emot eller ge fortsatt utbildning åt en elev, om hemkommunen har beslutat att inte lämna bidrag för eleven enligt 21 § andra stycket (9 kap. 17 § skollagen).

Varje fristående grundskola ska vara öppen för alla elever som har rätt till utbildning i grundskolan. Utbildningen i grundskolan får dock begränsas till att avse vissa årskurser, elever som är i behov av särskilt stöd och vissa elever som utbildningen är speciellt anpassad för (10 kap. 35 § första stycket skollagen).

Om det inte finns plats för alla sökande till en fristående skolenhet med förskoleklass, ska urvalet göras på grunder som är förenliga med 9 kap. 17 § första stycket och som Statens skolinspektion godkänner (9 kap. 18 § skollagen).

Om det inte finns plats för alla sökande till en fristående grundskola, ska urvalet göras på grunder som är förenliga med 35 § första stycket och som Statens skolinspektion godkänner (10 kap. 36 § skollagen).

De urvalsgrunder som anses förenliga med öppenhetskravet i förskoleklass och grundskola som Skolinspektionen har godkänt är anmälningsdatum, syskonförtur, geografisk närhet och vissa verksamhetsmässiga och organisatoriska samband, såsom förtur för de elever som har gått i huvudmannens förskola eller skolenhetens förskoleklass och samutnyttjar lokaler med den aktuella skolan samt för elever som har erfarenhet av en viss pedagogik, till exempel Waldorf och Montessori (jfr prop. 1995/96:200 s. 42f och prop. 2009/10:165 s. 744).

Huvudmannen måste vara tydlig med vilka urvalsgrunder som används till skolenheten och i vilken ordningsföljd de används. Urvalsgrunderna ska vidare vara transparenta och förutsägbara för de sökande. Urvalsgrunderna får inte ändras under pågående ansöknings- och antagningsprocess om de påverkar kravet på öppenhet (prop. 2015/16:184 s. 10).

### **Skolinspektionens utredning**

Utredningen visar att skolenheten har brister i processen för mottagande. Av det underlag som Skolinspektionen inhämtat från skolans hemsida framgår att föräldrar anmäler sitt intresse till

förskoleklass eller grundskola via ett formulär på skolans webbsida. I anslutning till formuläret för intresseanmälan anges det att föräldrarna kommer att få ett mejl med information och en inbjudan till ett första möte "när tiden är inne". Av intervju med person med särskilt ansvar för mottagande framgår att informationsmötet avser ansökan till förskoleklass och mötet har ingen fast tidpunkt i kalendern, eftersom processen uppges vara dynamisk och handlar om vilka personer som för stunden finns tillgängliga för arbetet med mottagandet. Ansvarig för mottagande berättar att det inte är en enskild person som är ansvarig för processen, utan en grupp av personer vars sammansättning varierar. Under informationsmötet kan föräldrar tacka ja till platsen direkt. De föräldrar som inte tackar ja direkt kontaktas några dagar senare för avstämning av fortsatt intresse. Rektorn uppger i intervjun att slutdatum för ansökan är inskrivningsdagen, men att det också hänt att elever börjat i förskoleklass efter inskrivningsdatum. När det gäller ansökan till grundskola säger ansvarig för mottagande i intervjun att den processen är löpande och att inga specifika informationsmöten ges. Ansvarig för mottagande uppger också i intervjun att de ser kön till förskoleklassen och kön till grundskolan som en kö. Föräldrarna ansöker inte på nytt till grundskolan.

Av intervjuerna med rektor och ansvarig för mottagande framkommer att skolan kan föra en dialog med föräldrar om skolans möjligheter att hantera elever med vissa stödbehov och diagnoser. Det blir då en dialog om hur skolan kan hantera den typen av utmaningar. Ansvarig för mottagande berättar i intervjun att skolan framhåller för föräldrarna att skolan har en särskild pedagogik samt att skolgården är stor, vilket kan ha en negativ påverkan på barn som är i behov av tydlighet och ramar. Ansvarig för mottagande säger att skolan uttryckligen inte avvisat någon elev, men på informationsmöten är skolan tydlig med att det har varit svårare för vissa barn att komma till rätta på skolan, även om skolan enligt uppgift har ett duktigt elevhälsoteam som kan möta svårigheter. Ansvarig för mottagande uppger att det är viktigt att framhålla att "det här kan vi erbjuda, det här kan fungera och det här kommer bli svårt. Sedan får föräldern ta ställning till om de har förtroende för att skolan kan lösa det." Ansvarig för mottagande framhåller att det behöver finnas en transparens kring den förmåga som skolan har, för att inte ge en felaktig bild till vårdnadshavare och elever.

I intervjuerna med rektor och ansvarig för mottagande framkommer det vidare att det kan finnas tillfällen då skolan inte kan ta emot elever på grund av omständigheter i den klass där mottagandet ska ske. Ansvarig för mottagande uppger att det inte behöver vara så att det saknas plats rent fysiskt, utan snarare att det kan vara rörigt i klassen och att läraren behöver utrymme, eller att läraren just då inte mår med att ta emot en elev till. Ansvarig för mottagande berättar att hen varit med om att skolan bedömt det vara socialt svårt att för tillfället ta emot en elev. Ansvarig för mottagande berättar också att den lärare som ska ha förskoleklassen träffar de blivande eleverna i förskoleklassen, på det informationsmöte som hålls när intresseanmälningar har lämnats in, men innan besked om mottagande getts. Syftet är dock inte att bedöma eleverna utan att eleverna ska få en känsla för den klass de eventuellt ska gå i. På frågan om störst risk för godtycklighet i skolans process för mottagande svarar rektor att den största risken ligger i ansvarig pedagogs läge vid tillfället för ansökan. Rektor beskriver att om en ledig plats uppstår så kan det vara så att det inte är platsen i sig som avgör utan att det snarare är lärarens och klassens kapacitet som styr. Rektor delar ett aktuellt exempel där han tillåtit en elev att komma till skolan för att prova på om hen ville gå där. Efter att eleven börjat på skolan och gett uttryck för att hen velat fortsätta, tvingades rektor säga nej till fortsatt skolgång för eleven, på grund av att aktuell pedagog var överbelamrad och sa att det inte gick. När rektor meddelade föräldrarna det negativa beskedet ledde det till diskussion och eleven fick besked om att hen kunde börja på skolan igen. Rektor framhåller i intervjun att han framöver kommer att höra med aktuell klasslärare om möjligheten att ta emot ytterligare elever, innan besked lämnas.

Av den i ärendet inhämtade dokumentationen i form av uppgifter från hemsida och yttrande från huvudman samt av intervjuer med ansvarig för mottagande och rektor framgår att det saknas utarbetade urvalsgrunder för skolenheten. Varken i anslutning till formuläret för intresseanmälan eller på annan plats på hemsidan finns några uppgifter om urvalsgrunder eller dess rangordning. Av

intervjuer med rektor och ansvarig för mottagande samt av yttrande från huvudmannen framkommer att det ännu inte funnits någon anledning att ha formulerat nedskrivna urvalsgrunder, eftersom alla elever som önskat det alltid har fått plats, både i förskoleklass och i grundskola. Skulle det vid något tillfälle i framtiden bli trångt, så kan skolan enligt egen utsago öppna upp fler lokaler. Gällande vilka urvalskriterier som i praktiken gäller på skolan, framkommer det i intervjuerna att elever i förskoleklass uppges får förtur till årskurs 1 och att om det skulle behöva göras ett urval därefter, vilket det inte hittills behövts, så skulle skolan troligtvis placerat syskonförtur före anmälningdatum. Både ansvarig för mottagande och rektor uppger i intervjuerna att det saknas nedskrivna rutiner för mottagande och urval. De ger uttryck för en viss insikt i nödvändigheten av att ha nedskrivna rutiner och vikten av att rutiner för mottagande och urvalsgrunderna är synliga och kända för elever och föräldrar. Enligt rektorn är dock detta arbete inte prioriterat.

### **Motivering till föreläggande som ingripande**

Mot bakgrund av de brister som framkommit finner Skolinspektionen att verksamheten vid Solvikskolan F-9 inte uppfyller författningarnas krav gällande arbetet med mottagande och urval. Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen). Eftersom verksamheten vid Solvikskolan F-9 inte uppfyller författningarnas krav, finns skäl att förelägga Stödföreningen för Solvikskolan att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

I ärendets slutliga handläggning har även regionstabsjurist Charlotte Fagher deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

**X** Michael Hjalmarsson

Beslutsfattare  
Signerat av: Michael Hjalmarsson

**X** Eva Hansson

Föredragande  
Signerat av: Eva Hansson

*Allmänt om tillsynen:*

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar ni på [www.skolinspektionen.se](http://www.skolinspektionen.se)